

Kuortaneen kunnan lausunto Kuortaneen kunnanvaltuuston päätöksen 30.1.2023 § 3 (Sarvinevan tuulivoimaosayleiskaava 2 ehdotuksen hyväksyminen) johdosta Vaasan hallinto-oikeuteen jätettyyn valitukseen / valitus 2 (diarinumero 302/2023)

Yksityishenkilön asiakumppaneineen valituksen perustelut ja kunnan vastineet niihin

Muutosvaatimukset: Ensisijainen vaatuksemme on, että alla mainituin perustein ja kunnan hallintosääntöön vedoten Kuortaneen kunnanvaltuuston päätös 30.1.2023 §3 kumotaan.

Perusteet, joilla yllämainittuja muutoksia vaaditaan:

1. Kaavan päälle kaavoittaminen

Sarvinevan tuulivoimakaavan 2. ehdotus on laadittu samalle alueelle, jonne on 18.6.2021 päätetty tuulivoimakaava. Jälkimmäinen oli nyt valituksenalaisesta kaavasta päätettäessä Hallinto-oikeudessa eikä ollut tiedossa, saako se lainvoiman.

Nyt valituksenalainen kaava on laadittu ehdollisena, kaavan valmistelutöissä sanotaan että ”aiempi hanke hyväksyttiin 18.6.2021 §32 kunnanvaltuustossa. Käsittelystä tehtiin hallinto-oikeuteen 2 valitusta, joista toinen tulee suurella todennäköisyydellä kaatumaan käsittelyvirheeseen jääviysasiassa.

KHALL 25.10.2021 § 214 kaavoitusaloitteen käsittelyssä, kunnanjohtajan esityksessä sanotaan: ”Mikäli hallinto-oikeus hylkää kunnanvaltuuston 18.6.2021 päätöksestä tehdyt valitukset, tarkastellaan prosessien tilannetta luonnollisesti uudestaan.” Kokouksessa hyväksyttiin esittää valtuustolle valituksenalainen oikeusvaikutteisen osayleiskaavan laatiminen.

Pyydämme Hallinto-oikeutta tarkastelemaan edellä kuvatun menettelyn lainmukaisuuden.

Katsomme, että kaava ei ole vahva eikä määräävä, koska se on ehdollinen muista, kaavapäätöksen ulkopuolisista seikoista ja päätöstä ”tarkastellaan uudestaan” Hallinto-oikeuden päätöksen myötä.

Toteutuessaan käytäntö johtaa siihen, että samalle alueelle voi tehdä useamman kaavan ”varmuuden vuoksi” ja jälkikäteen valita sen, joka saavuttaa lainvoiman.

Menettely saattaa rikkoa myös hallintolain 2. luvun luottamuksensuojaperiaatetta, joka on ennen muuta yksilön suoja julkista valtaa vastaan ja antaa yksityiselle oikeuden luottaa viranomaisen toiminnan oikeellisuuteen ja virheettömyyteen. Käytännössä kunta ilmoittaa ettei se tiedä, onko toisessa asiassa noudatettu lain vaatimuksia ja että valituksenalaisen kaavan vaikuttavuus riippuu toisen asian oikeuspäätöksestä.

Vastine

Hallinto-oikeus kumosi alueelle aikaisemmin laaditusta kaavasta valtuuston tekemän hyväksymispäätöksen jääviyden takia, joten se kaava on kaatunut. Kunnalla on kaavoitusmonopoli, ja kunta voi päättää tuulivoimaosayleiskaavan laadinnasta riippumatta siitä, onko alueella aikaisemmin laadittua yleiskaavaa tai aikaisemmin laadittua kaava-aineistoa. MRL 36 § mukaisesti kunnan tulee huolehtia tarpeellisesta yleiskaavan laatimisesta ja sen pitämisestä ajan tasalla. Kaava tulee valtuuston hyväksymispäätöksen ja hallinto-oikeuden valituksista antaman päätöksen jälkeen voimaan vasta sitten, kun kunta kuuluttaa sen tulemaan voimaan.

2. Päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä

Hallintolain 27 §:n 1 momentin mukaan virkamies ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä sitä käsiteltäessä, jos hän on esteellinen. Mitä virkamiehen esteellisyydestä säädetään, koskee

myös monijäsenisen toimielimen jäsentä ja muuta asian käsittelyyn osallistuvaa sekä tarkastuksen suorittavaa tarkastajaa.

Kuortaneen kunnanhallituksen ja kunnanvaltuuston edustajana toimiva Eeli Mäki-Mustapää toimii paikallisen suuren maanrakennusyrityksen Kuortaneen Kaivin Oy:n toimitusjohtajana. Hankkeen toteutuessa saattaa Kuortaneen Kaivin Oy saada taloudellisen hyödyn maanrakennuksen aikana. Mäki-Mustapää on osallistunut asiaa käsitteleviin kunnanhallituksen kokouksiin 25.10.2021 (§ 214), 4.4.2022 (§ 84), 9.8.2022 (§ 151) ja 9.1.2023 (§ 270) sekä kunnan valtuuston kokouksiin 15.11.2021 (§ 66) ja 30.01.2023 (§ 3). Henkilö on esteellinen ns. intressijäävin perusteella, mikäli asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hänelle tai hänen hallintolain § 28.2 kohdassa 1 tarkoitetulle ns. perhepiiriin kuuluvalla läheiselleen.

Myös Antti Lantelan osallisuus koskien Sarvinevan tuulivoimaosayleiskaava 2 ehdotusta tulisi tarkastella. Antti Lantela omistaa toisen suuren maanrakennusyrityksen Kuortaneen maa- ja vesirakennus Oy:n ja katsomme että hankkeen toteutuessa hänen omistamansa yritys saattaa saada taloudellista hyötyä hankkeen maanrakennuksen aikana. Lantela on osallistunut hanketta koskevaan päätöksen tekoon kunnanvaltuuston jäsenenä 15.11.2021 (§ 66) ja 30.01.2023 (§ 3).

Valittajat pyytävät hallinto-oikeutta selvittämään, aiheuttaako tilanne hallintolain (434/2003) 28 §:ssä tarkoitetun esteellisyyden.

Vastine

Maanrakennusyrityksen omistajuus ei aiheuta jääviyttä päättää tuulivoimaosayleiskaavasta.

3. Kaavaesitys on puutteellinen

Maankäyttö- ja rakennuslain 5 §:n mukaan alueiden käytön tavoitteena on edistää mm. luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä, ympäristönsuojelua ja ympäristöhaittojen ehkäisemistä ja luonnonvarojen säästeliästä käyttöä.

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n ja 39 §:n mukaan kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1§:n 1 momentin mukaan maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä tarkoitettuja kaavan vaikutuksia selvitettäessä tulee ottaa huomioon aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvityksen tarpeellisuuteen vaadittavat seikat. Selvitysten tulee sisältää riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset mm. ihmisten elinoloihin, elinympäristöön sekä kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentin mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista.

Vastine

Kaava perustuu riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin, jotka on esitetty kaavaselostuksessa. Kaavan laatimisvaiheen aineistosta ja kaavaehdotuksesta pyydettiin lausuntoja viranomaisilta, muun muassa ELY-keskukselta ja liitolta. Lausuntojen huomioon ottamisella on varmistettu, että kaava perustuu riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointiin.

Kaavaa laadittaessa on otettu huomioon MRL 39 § mukaiset yleiskaavan sisältövaatimukset sekä MRL 77 b § mukaiset Tuulivoimarakentamista koskevan yleiskaavan erityiset sisältövaatimukset.

3.1 Lahdenkankaan pohjavesialueen selvitykset

Sarvinevan osayleiskaavan kaavaselostuksen mukaan kaava-alueen länsipuolella, noin kahden kilometrin päässä, sijaitsee Lahdenkankaan pohjavesialue, joka on vedenhankinnan kannalta

tärkeä pohjavesialue. Kaavaselostuksessa esitetyn arvion mukaan voimaloilla ei olisi vaikutuksia pohjaveteen. Pohjavesialuetta ei ole kaavoituksessa selvitetty erikseen vaan arvio kaavan vaikutuksista perustuu Suomen ympäristökeskuksen avoimen ympäristötietojärjestelmän Hertta-tietokannan tietoihin.

Pohjavesialueelta on olemassa Kuortaneen kunnan tekemä suojelusuunnitelma vuodelta 1998, jota ei ole käytetty kaavan teossa. Suojelusuunnitelmaa ei ole sen teon jälkeen päivitetty, joten siinä olevat tiedot eivät ole kaikilta osin ajantasaiset ja paikkansa pitävät.

Vastine

Pohjavesialueiden sijainti on esitetty kaavaselostuksen kohdassa 4.9.2. Lähin pohjavesialue sijaitsee yli 2 kilometrin päässä voimaloiden paikoista. Vaikutukset pohjavesiin on kuvattu kaavaselostuksen kohdassa 10.6. Tuulivoimat sijaitsevat kaukana pohjavesialueista, ja lisäksi pohjavesien virtaussuunta on sellainen, että hankealueelta pohjavedet virtaavat muualle kuin yli 2 km päässä sijaitsevaa pohjavesialuetta kohti. Tuulivoimaloiden ja niiden edellyttämien teiden ja nostoalueiden rakentaminen on normaalia maanrakentamista, joka ei pilaa pohjavesiä. Hankkeella ei ole vaikutuksia pohjavesialueisiin.

3.2 Metsäpeurojen esiintyminen kaava-alueella ja sen läheisyydessä

Sarvinevalla ja sen lähialueilla on vuosien 2021–2023 aikana tehty lukuisia havaintoja metsäpeuroista (*Rangifer tarandus fennicus*). Metsäpeuroista tehtyjä näkö- ja jälkihavaintoja on kirjattu metsästäjien toimesta Suomen riistakeskuksen ylläpitämään Oma riista -sovellukseen. Luonnonvarakeskus (LUKE) suoritti metsäpeurojen lentolaskennan talvella 2022 (liite 3). Laskennat suoritettiin osana Metsähallituksen koordinoimaa MetsäpeuraLIFE -hanketta. Kuortaneen Sarvinevan alueella laiduntavat metsäpeurat ovat Soini-Ähtäri-Karstulan kantaa, jossa esiintyi 37 yksilöä.

Kaavaselostuksessa ei ole selvitetty metsäpeuralauman esiintymistä Sarvinevan tuulivoimaosayleiskaava-alueella. Luonnonsuojelulain 49§:n 1 momentin mukaan luontodirektiivin liitteessä IV(a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Euroopan unionin luontodirektiivi (1992/43/ETY) on direktiivi luontotyyppien, sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta. Metsäpeura kuuluu EU:n luontodirektiiviin merkityksi eläinlajiksi.

Metsäpeura suosii erämaisia alueita. Kesällä peurat viihtyvät reheväkasvuisilla soilla ja talvella jäkälikkökankailla. Peuroilla elinympäristöjen valintaan vaikuttavia tekijöitä ovat mm. ihmistoiminnasta ja infrastruktuurista johtuva häiriön välttämiskäyttäytyminen. Välttämiskäyttäytymisen lisäksi elinympäristöjen valintaan vaikuttaa ravinnon määrä ja saatavuus. Sarvinevan kaava-alueella ja sen lähiympäristössä on runsaasti metsäpeurojen suosimia jäkällälaitumia, sekä puustoa, joista peurat syövät naavamaisia epifyyttijäkäläiä.

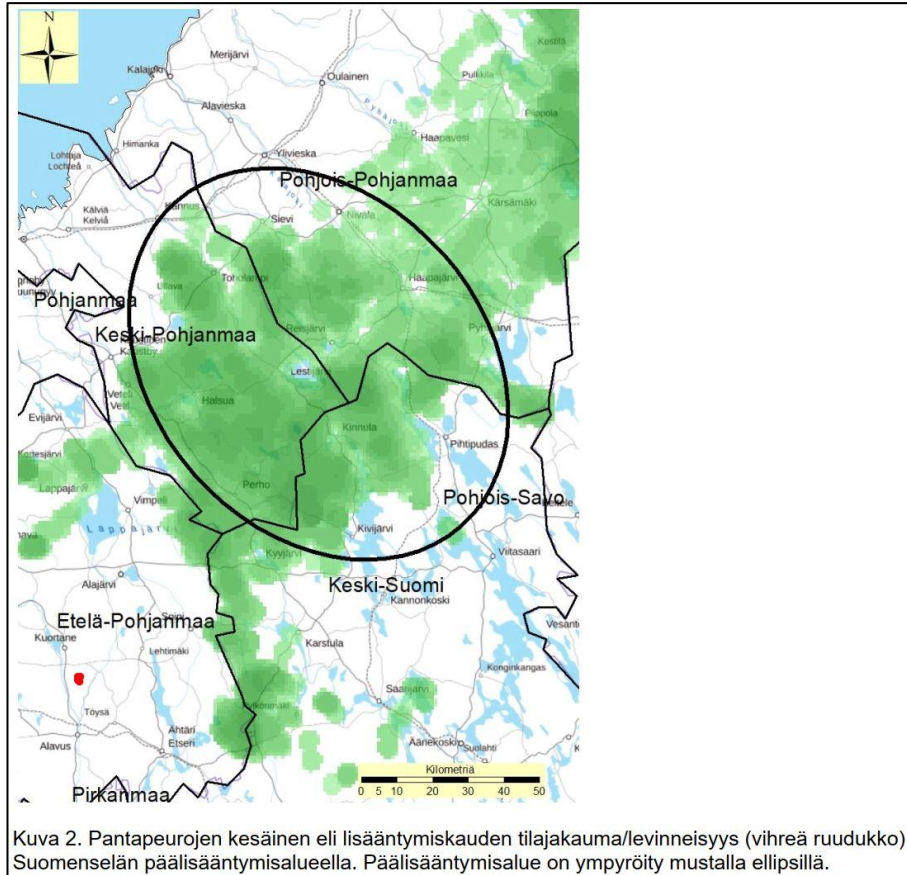
Peuroilla tehdyissä ulkomailta tehdyissä tutkimuksissa on todettu, että infrastruktuurilla, teollisella rakentamisella ja ihmistoiminnalla on suoria ja epäsuoria vaikutuksia eläinten käyttäytymiseen ja laidunten käyttöön. Maan käytön ja rakentamisen on osoitettu aiheuttavan laidunalue- ja ympäristömenetyksiä, elinympäristöjen fregmentoitumista, fyysisiä tai käyttäytymisestä johtuvia liikkumisesteitä, sekä suoraa tai epäsuoraa kuolleisuuden lisääntymistä ja vasatuoton heikentymistä.

Pyydämme hallinto-oikeutta selvittämään, täyttääkö kaavaesitys maankäyttö- ja rakennuslain sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksen esittämät sisältövaatimukset.

Vastine

Luonnonvarakeskus Luke on julkaissut 30.1.2023 asiantuntija-arvioinnin Keski-Suomen maakuntakaava 2040:n kaavaehdotukseen liittyvän raportin ”Asiantuntija-arviointi Keski-Suomen 2040 kaavaehdotuksen ehdolla olevien tuulivoima-alueiden vaikutuksista metsäpeuraan”. Raportissa tuodaan esiin, että poroista saatujen tutkimustulosten perusteella ihmistoiminnalle herkin vaihe on todennäköisesti kesäinen lisääntymisjakso, jonka aikana naaraat eli vaatimet valmistautuvat vasomaan, vasovat ja hoitavat vasaansa kiimaan asti.

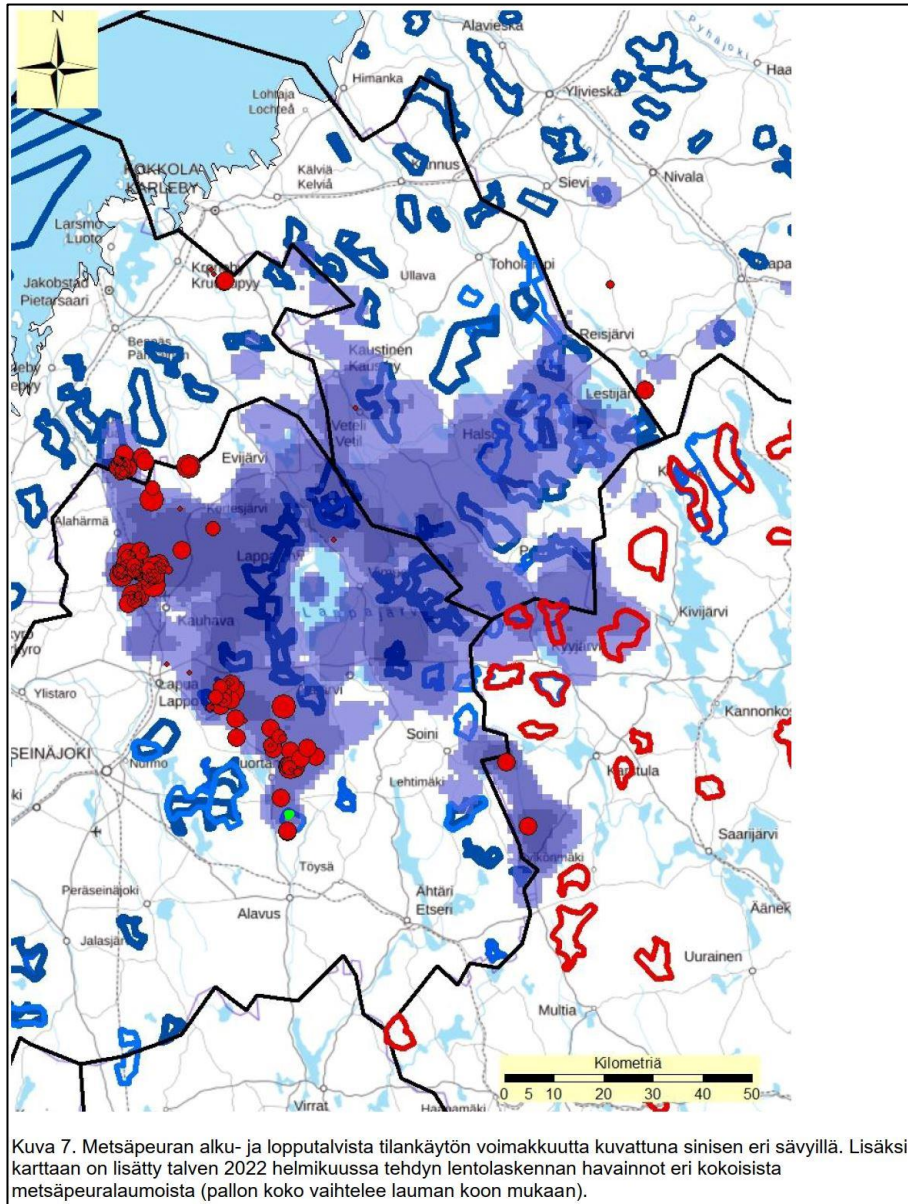
Seuraavassa on raportista otettu kuva, joka esittää metsäpeurojen levinneisyyttä kesäisellä lisääntymiskaudella.

Kuva 1. Kuva metsäpeuran kesäisen lisääntymiskauden levinneisyydestä. Kuvaan on merkitty punaisella pisteellä Sarvivevan tuulivoimaosayleiskaavan sijainti. (Lähde: Raportti: Asiantuntija-arviointi Keski-Suomen 2040 kaavaehdotukseen ehdolla olevien tuulivoima-alueiden vaikutuksista metsäpeuraan (*Rangifer tarandus fennicus*), Luke 30.1.2023).

Metsäpeurojen kesäkauden levinneisyysalue ei ulotu Sarvivevan kaava-alueelle.

Talvikaudella metsäpeurat vaeltavat laajemmalle alueelle lisääntymisen kannalta keskeisten ydinalueiden ulkopuolelle. Tällöin metsäpeuroja voi esiintyä myös Sarvivevan kaava-alueen läheisyydessä. Kaava sijoittuu aktiivisen ihmistoiminnan alueelle, eikä kaavalla ole vaikutusta metsäpeuran elinoloihin.

Kuva 2. Kuva metsäpeuran talviajan levinneisyydestä. Kuvaan on merkitty vihreällä pisteellä Sarvinevan tuulivoimaosayleiskaavan sijainti. (Lähde: Raportti: Asiantuntija-arviointi Keski-Suomen 2040 kaavaehdotukseen ehdolla olevien tuulivoima-alueiden vaikutuksista metsäpeuraan (*Rangifer tarandus fennicus*), Luke 30.1.2023).

Sarvinevan tuulivoimaosayleiskaava sijaitsee metsäpeuran talvilaitumien reunassa, eikä kaavalla ole merkittävää vaikutusta metsäpeuraan.

4. Päätös rikkoo kunnan tekemää päätöstä minimietäisyydestä

Kuortaneen kunnanvaltuusto päätti 23.3.2016 (liite 4) ohjeellisena periaatekantanaan hyväksyä, että Kuortaneella noudatetaan kahden kilometrin minimietäisyyttä tuulivoimaloiden ja asuinrakennusten / vapaa-ajanasuntojen välillä. Sarvinevan tuulivoima-voimayleiskaava 2:n tuulimyly 7 sijaitsee alle kahden kilometrin säteellä kiinteistöstä 300-402-24-88, jolla sijaitsee rakennus- ja huoneistorekisteriin asuinrakennukseksi merkitty rakennus.

KHO on vahvistanut päätöksessään 2020:59, että kunta voi alueiden käytön suunnitteluun liittyvän harkintavaltansa perusteella päättää tuulivoimaloiden pidemmistä etäisyyksistä kuin säädökset edellyttävät.

Katsomme, että Kuortaneen kunnan tekemä päätös 2 km:n suojarajasta on kuntaa velvoittava niin kauan kuin sitä ei ole kumottu. Hallintolain luku 2 § 6 määrittelee hallinnon oikeusperiaatteet: Viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava

puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Luottamuksensuojan periaatteen mukaan viranomaisella on velvollisuus noudattaa tekemiään päätöksiä ja niihin sisältyviä sitoumuksia.

Päätöstä minimietäisyydestä ei ole kumottu, joten sen pitää velvoittaa kuntaa, ja kaava on valtuuston aikaisemman päätöksen vastainen. Pyydämme hallinto-oikeutta selvittämään, rikkooko kaava kuntalaisten oikeutettuja odotuksia ja viranomaisen velvollisuutta noudattaa tehtyjä päätöksiä minimietäisyyden suhteen

Vastine

Kaavakarttaan merkityt tuulivoimaloiden ohjeelliset sijainnit sijaitsevat vähintään 2 kilometrin päässä lähimmistä asuinrakennuksista.

Johtopäätös:

Kuortaneen kunta katsoo, ettei kunnanvaltuuston päätös ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä, kunnanvaltuusto ei ole päätöstä tehdessään ylittänyt toimivaltaansa eikä kunnanvaltuuston päätös ole muutenkaan lainvastainen. Valitus tulee perusteettomana hylätä.

Lisäksi kunta pyytää, että hallinto-oikeus käsittelee asian nopeutetulla aikataululla. Perusteena tälle on nyt valituksen kohteena olevaan ja sitä edeltävään kaavaprosessiin yhteensä kulunut aika.